

LATVIJAS 2019. GADA 1. PUSGADA KLIENTU MAKSĀJUMU STATISTIKA

Latvijas Banka ir apkopojusi datus par 2019. gada 1. pusgadā Latvijas maksājumu pakalpojumu sniedzēju¹ klientu veiktajiem maksājumiem², maksājumu kartēm un karšu pieņemšanas vietām.

Latvijas maksājumu pakalpojumu sniedzēji 2019. gada 1. pusgadā kopumā veica 262.1 milj. klientu bezskaidrās naudas maksājumu 92.8 mljrd. eiro apjomā (t.i., vidēji dienā vairāk nekā 1.4 milj. maksājumu 512.6 milj. eiro apjomā). 2019. gada 1. pusgadā klientu bezskaidrās naudas maksājumu skaits turpināja vienmērīgi augt (kāpums – 4.1%). Visbiežāk lietotie klientu bezskaidrās naudas maksājumi bija karšu maksājumi un klientu kredīta pārvedumi (attiecīgi 64.4% un 35.4% no kopējā klientu bezskaidrās naudas maksājumu skaita). Vienlaikus klientu bezskaidrās naudas maksājumu kopapjoms salīdzinājumā ar 2018. gada 2. pusgadu samazinājās par 5.6% (līdz 92.8 mljrd. eiro). Lai nodrošinātu karšu maksājumu veikšanu un maksājumu karšu izmantošanu, 2019. gada 1. pusgada beigās Latvijā bija izdoti 2.2 milj. maksājumu karšu. Iedzīvotājiem bija pieejami 41.9 tūkst. karšu pieņemšanas vietu termināļu (POS) un 949 bankomāti. 2019. gada 1. pusgada beigās bija 3.5 milj. klientu norēķinu kontu. Nozīmīgi ir tas, ka 2019. gada 1. pusgadā Latvijas Bankas izveidotajā un uzturētajā zibmaksājumu infrastruktūrā tika apstrādāti 2.6 miljoni zibmaksājumu 477.2 milj. eiro apjomā.

2019. gada 1. pusgadā turpinājās klientu bezskaidrā naudā veikto maksājumu kopskaita pieauguma tendence, un salīdzinājumā ar 2018. gada 2. pusgadu tas palielinājās par 4.1% (līdz 262.1 milj.), turpretī maksājumu kopapjoms samazinājās par 5.6% (līdz 92.8 mljrd. eiro), un šo samazinājumu noteica klientu eiro un ārvalstu valūtā veikto maksājumu apjoma sarukums attiecīgi par 4 mljrd. eiro un 1.5 mljrd. eiro. Šādas maksājumu apjoma pārmaiņas bija saistītas ar būtisko Latvijas finanšu sektora pārveidi, Latvijas kredītiestāžu īstenotajiem risku mazināšanas pasākumiem, klientu bāzes pārstrukturēšanu un biznesa modeļu maiņu. No visiem klientu bezskaidrā naudā veiktajiem maksājumiem 97.7% tika veikti eiro un 2.3% – ārvalstu valūtās (apjoma ziņā – 92.5% eiro un 7.5% ārvalstu valūtās).

Klientu eiro veikto maksājumu skaits salīdzinājumā ar 2018. gada 2. pusgadu pieauga par 4.3% (līdz 255.9 milj.; sk. 1. att.), un to noteica karšu maksājumu skaita kāpums par 4.4% un kredīta pārvedumu skaita pieaugums par 4.0%.

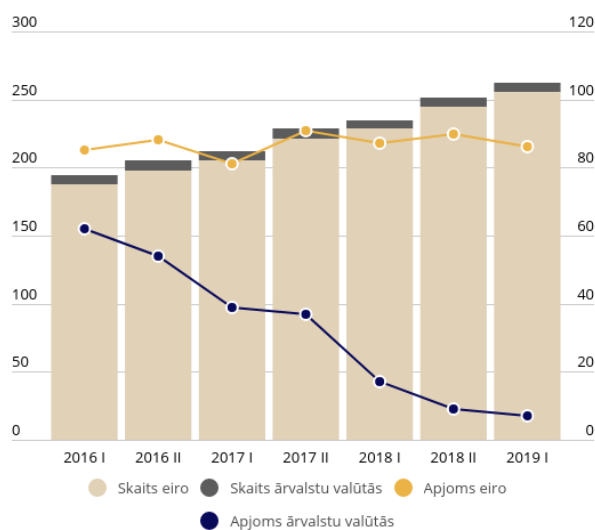
Savukārt klientu ārvalstu valūtās veikto maksājumu skaits salīdzinājumā ar 2018. gada 2. pusgadu samazinājās par 3.7% (līdz 6.1 milj.), un to noteica karšu maksājumu un klientu kredīta pārvedumu skaita sarukums (attiecīgi par 4.8% un 1.2%).

1. attēls

¹ Datus sniedza 14 Latvijā reģistrētas kredītiestādes, sešas citās valstīs reģistrētu kredītiestāžu filiāles, kuras reģistrētas Latvijā, divas licencētas elektroniskās naudas iestādes, trīs licencētas maksājumu iestādes un viena citā valstī licencētas maksājumu iestādes filiāle, Latvijas Banka un Valsts kase, kā arī VAS "Latvijas Pasts".

² Tikai klientu bezskaidrās naudas maksājumi. Netiek ietverti starpbanku maksājumi, finanšu un vērtspapīru tirgus darījumi u.tml. maksājumi.

Klientu maksājumi (skaits – milj., apjoms – mljrd. eiro)

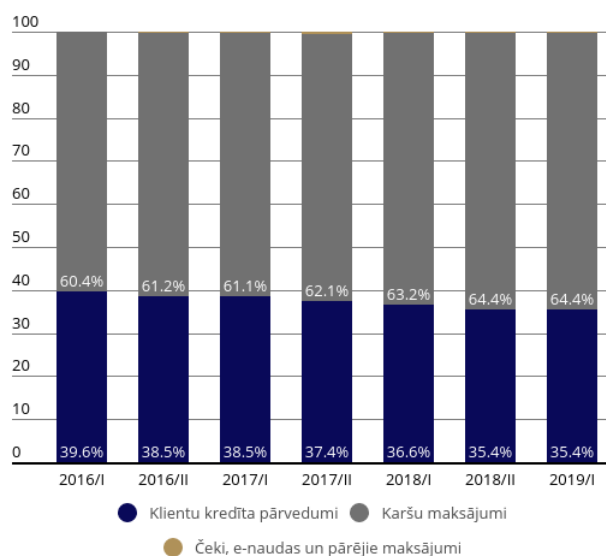
LATVIJAS BANKA
EKOSISTĒMA

Kredītiestādes, e-naudas iestādes un maksājumu iestādes apstrādāja lielāko daļu no klientu maksājumiem – 96.3% (252.5 milj.) skaita ziņā un 84.6% (78.5 mljrd. eiro) apjoma ziņā –, bet pārējos maksājumus apstrādāja Valsts kase, VAS "Latvijas Pasts" un Latvijas Banka.

Skaita ziņā visvairāk lietotie klientu bezskaidrās naudas maksāšanas līdzekļi 2019. gada 1. pusgadā bija karšu maksājumi un klientu kredīta pārvedumi (attiecīgi 64.4% un 35.4%; sk. 2. att.). Pārējos maksāšanas līdzekļus, t.sk. e-naudu, iedzīvotāji lietoja samērā maz.

2. attēls

Maksāšanas līdzekļu skaita struktūra

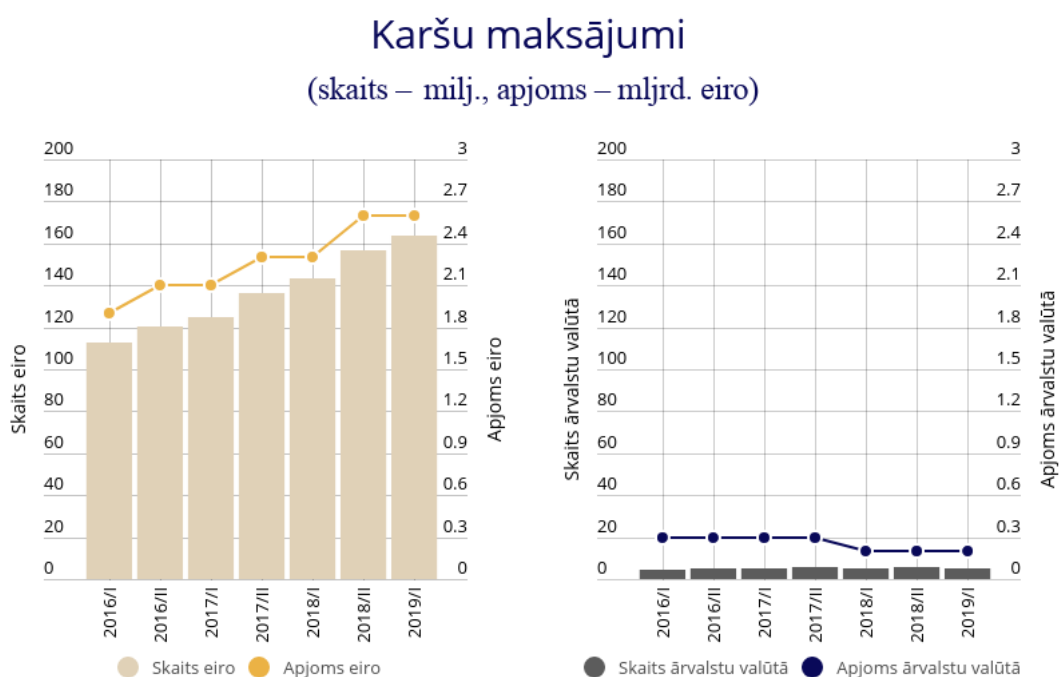
LATVIJAS BANKA
EKOSISTĒMA

Karšu maksājumi

2019. gada 1. pusgadā tika veikti 168.8 milj. karšu maksājumu 2.8 mljrd. eiro kopapjomā (vidēji dienā 932.6 tūkst. maksājumu 15.7 milj. eiro apjomā). Salīdzinājumā ar 2018. gada 2. pusgadu karšu maksājumu skaits pieauga par 4.1% un to apjoms – par 1.8%.

Eiro veikto karšu maksājumu skaits palielinājās par 4.4% (līdz 163.5 milj.; sk. 3. att.) un apjoms – par 2.4% (līdz 2.6 mljrd. eiro). Turpretī ārvalstu valūtās veikto karšu maksājumu skaits samazinājās par 4.8% (līdz 5.3 milj.) un apjoms – par 5.4% (līdz 0.2 mljrd. eiro).

3. attēls

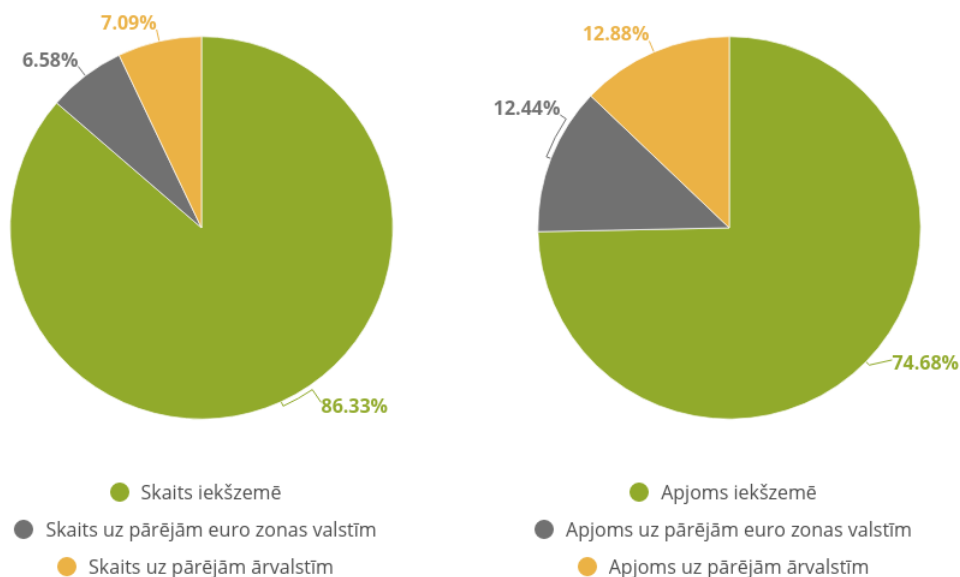

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

2019. gada 1. pusgadā no kopējiem klientu visās valūtās veiktajiem karšu maksājumiem 13.7% skaita ziņā un 25.3% apjoma ziņā tika veikti uz ārvalstīm (sk. 4. att.).

4. attēls

Karšu maksājumu struktūra skaita un apjoma ziņā

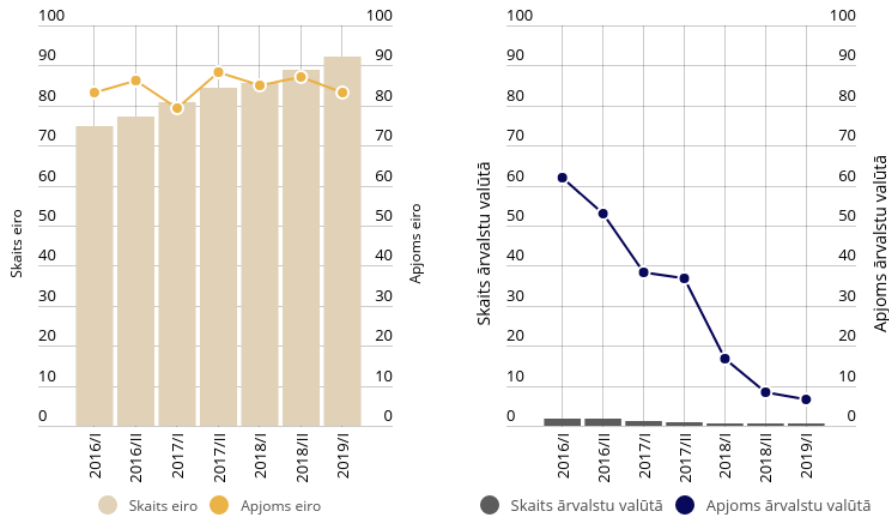
LATVIJAS BANKA
EIRO SISTĒMA

Iedzīvotāji izmantoja maksājumu kartes, gan iepērkoties klātienē tirdzniecības vietās (90.7% no karšu maksājumiem skaita ziņā un 83.5% apjoma ziņā), gan veicot karšu maksājumus attālināti un norēķinoties ar maksājumu karti internetā (attiecīgi skaita un apjoma ziņā 9.3% un 16.5%). Salīdzinājumā ar 2018. gada 2. pusgadu internetā ar Latvijā izdotām maksājumu kartēm veikto maksājumu skaits pieauga par 6.9% un apjoms – par 7.8%.

Kredīta pārvedumi

No visiem veiktajiem klientu bezskaidrās naudas maksājumiem 2019. gada 1. pusgadā skaita ziņā 35.4% (92.8 milj.) bija klientu kredīta pārvedumi, un to apjoms bija 89.9 mljrd. eiro (vidēji dienā 512.5 tūkst. maksājumu 496.4 milj. eiro apjomā). Salīdzinājumā ar 2018. gada 2. pusgadu klientu kredīta pārvedumu skaits pieauga par 4.0%, bet apjoms samazinājās par 5.9% (sk. 5. att.), un to noteica gan eiro veikto kredīta pārvedumu apjoma sarukums (iekšzemē – par 2.2 mljrd. eiro, uz ārvalstīm – par 1.9 mljrd. eiro), gan ārvalstu valūtās veikto kredīta pārvedumu apjoma samazināšanās (iekšzemē – par 0.5 mljrd. eiro, uz ārvalstīm – par 1.0 mljrd. eiro).

Kredīta pārvedumi (skaits – milj., apjoms – mljrd. eiro)

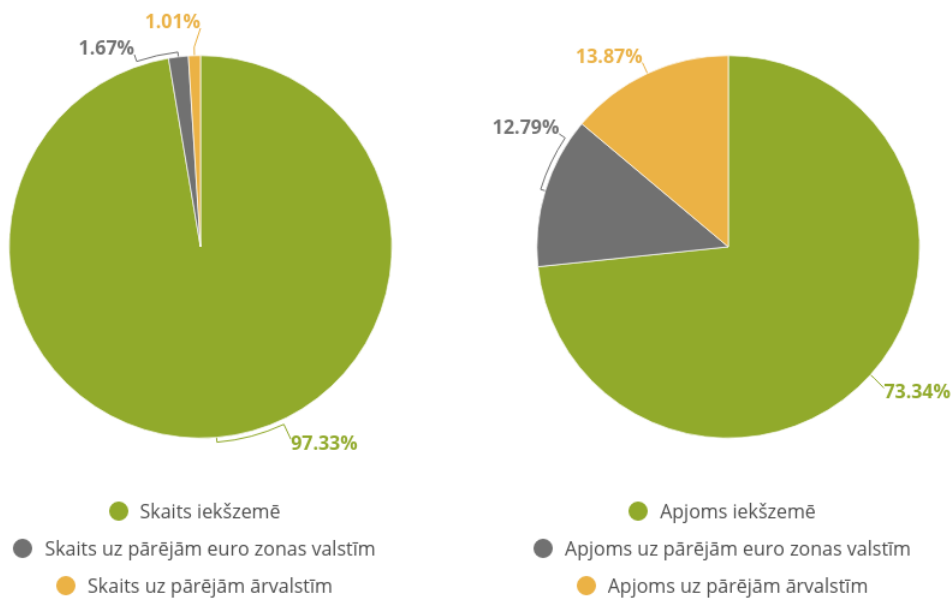

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

2019. gada 1. pusgadā uz ārvalstīm tika veikti 2.7% no kopējā klientu visās valūtās veikto kredīta pārvedumu skaita, un to apjoms sasniedza 26.7% no šādu kredītu pārvedumu kopapjoma (sk. 6. att.).

6. attēls

Kredīta pārvedumu struktūra skaita un apjoma ziņā

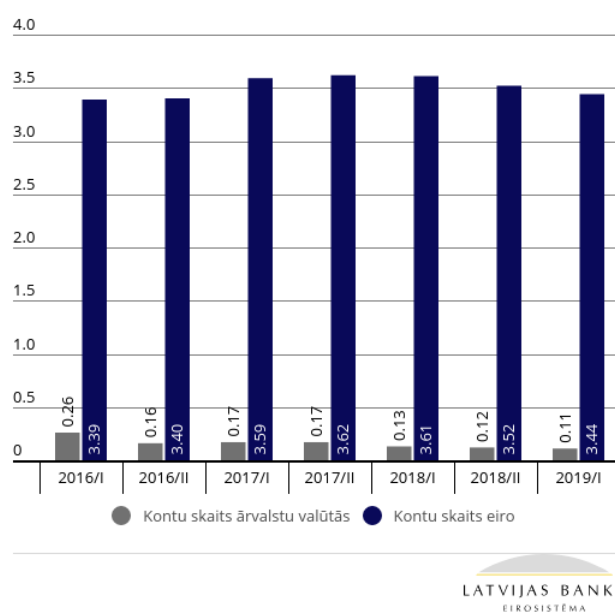
LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Zibmaksājumi Latvijā jau kļuvuši par ierastu maksājumu veidu, un kredītiestāžu klienti zibmaksājumus var veikt katru dienu jebkurā diennakts laikā. 2019. gada 1. pusgadā Latvijas Bankas izveidotajā un uzturētajā zibmaksājumu infrastruktūrā tika apstrādāti 2.6 milj. zibmaksājumu 477.2 milj. eiro apjomā, bet kopš zibmaksājumu ieviešanas 2017. gada 28. augustā veikti jau gandrīz 6 milj. zibmaksājumu 1.1 mljrd. eiro apjomā. Zibmaksājumus Latvijā nodrošina Latvijas Banka, kā arī tos saviem klientiem piedāvā AS "Citadele banka", AS "SEB banka" un "Swedbank" AS. Zibmaksājumi Latvijā pieejami jau vairāk nekā 90% kredītiestāžu klientu.

2019. gada 1. pusgada beigās Latvijas maksājumu pakalpojumu sniedzēji bija atvēruši 3.5 milj. klientu norēķinu kontu (3.4 milj. norēķinu kontu norēķiniem eiro un 0.1 milj. norēķinu kontu norēķiniem ārvalstu valūtās; sk. 7. att.).

7. attēls

Klientu maksājumu kontu skaits (milj.)

Salīdzinājumā ar 2018. gada beigām klientu norēķinu kontu skaits 2019. gada 1. pusgada laikā saistībā ar klientu bāzes pārmaiņām samazinājās par 2.5%. Vidēji uz vienu Latvijas iedzīvotāju³ 2019. gada 1. pusgada beigās bija atvērti 1.9 norēķinu konti.

Izdoto maksājumu karšu skaits salīdzinājumā ar 2018. gada beigām nedaudz samazinājās (par 0.3%; līdz 2.2 milj.), un 2019. gada 1. pusgada beigās vidēji uz vienu iedzīvotāju bija 1.2 maksājumu kartes.

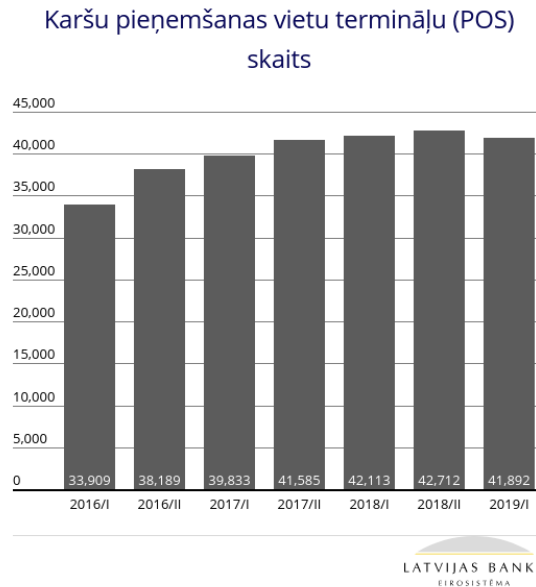
Maksājumu kartei var būt viena vai vairākas funkcijas, un, ja tai ir vairākas funkcijas, tā tiek uzskaitīta attiecīgi pie katras funkcijas. No maksājumu karšu kopskaita 88.2% (2.0 milj.) bija maksājumu kartes ar debeta funkciju, kas ļauj norēķināties ar klienta naudas līdzekļiem, un 13.3% (297.4 tūkst.) – maksājumus kartes ar kredīta funkciju, kas ļauj norēķināties ar kredītiestādes piešķirtā kredīta līdzekļiem.

Latvijas maksājumu pakalpojumu sniedzēji 2019. gada 1. pusgada beigās nodrošināja 41.9 tūkst. karšu pieņemšanas vietu termināļu (POS) – par 1.9% mazāk nekā 2018. gada beigās (sk. 8. att.) jeb 22.1 tūkst. POS uz 1 milj. iedzīvotāju. Nelielais samazinājums saistīts ar to, ka noteikti pakalpojumu sniedzēji Latvijā POS nodrošināšanu nodeva citu

³ Saskaņā ar Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2019. gada sākumā Latvijā bija 1 919 968 iedzīvotāji.

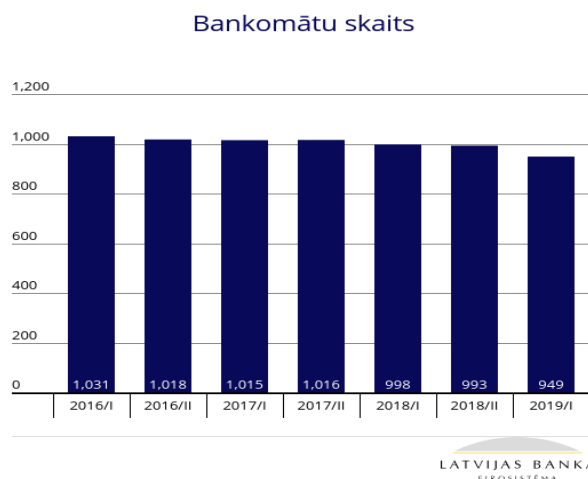
valstu uzņēmumiem. Virtuālo POS (internetā pieejamas karšu pieņemšanas vietas), kas dod iedzīvotājiem iespēju iegādāties preces un pakalpojumus internetā, skaits 2019. gada 1. pusgada laikā samazinājās par 15.2% (līdz 5.2 tūkst.). Virtuālo POS skaita sarukums saistīts ar kredītiestāžu risku mazināšanas politiku, pārtraucot sadarbību ar augsta riska klientiem no ārvalstīm. Tādējādi šis samazinājums kopumā nav ietekmējis Latvijas iedzīvotāju iespējas norēķināties ar kartēm interneta vietnēs.

8. attēls

Bankomātu skaits 2019. gada 1. pusgada beigās salīdzinājumā ar 2018. gada beigām samazinājās par 44 bankomātiem jeb 4.4% (līdz 949 bankomātiem; sk. 9. att.). Tādējādi Latvijā bija 494 bankomāti uz 1 milj. iedzīvotāju (2018. gada beigās – 517 bankomātu uz 1 milj. iedzīvotājiem). Skaidrās naudas iemaksu skaits vietējos bankomātos ar Latvijā izdotām maksājumu kartēm samazinājās par 2.7%, bet apjoms – par 6.9%. Arī skaidrās naudas izmaksu skaits un apjoms saruka (attiecīgi par 3.8% un 4.2%).

9. attēls

Klientu nosūtītie un saņemtie pārrobežu maksājumi

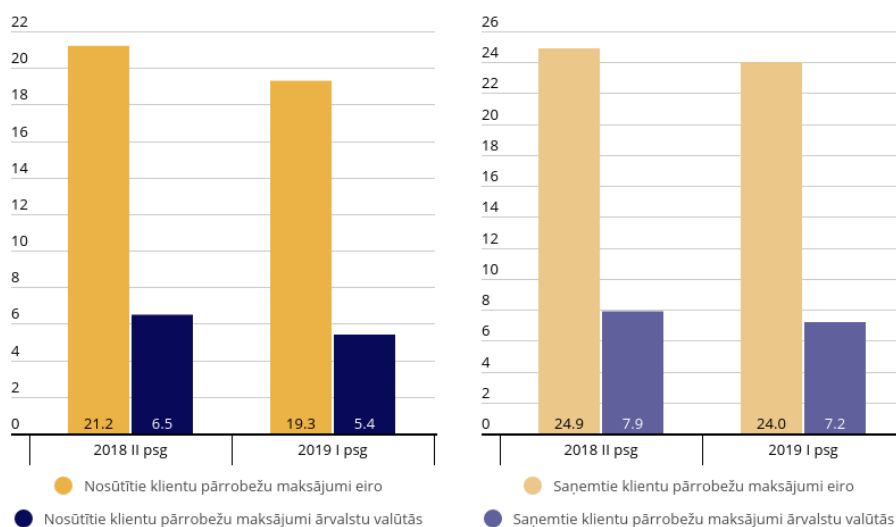
Finanšu sektora pārveide būtiski ietekmēja arī klientu nosūtīto pārrobežu maksājumu plūsmu: 2019. gada 1. pusgadā salīdzinājumā ar 2018. gada 2. pusgadu klientu eiro veikto

pārrobežu maksājumu apjoms samazinājās par 8.8% (par 1.9 mljrd. eiro), bet ārvalstu valūtās – par 16.2% (par 1.1 mljrd. eiro; sk. 10. att.).

2019. gada 1. pusgadā klientu visās valūtās nosūtīto pārrobežu maksājumu kopapjoms bija 24.7 mljrd. eiro (par 10.6% mazāk nekā 2018. gada 2. pusgadā). Kopējais klientu visās valūtās saņemto pārrobežu maksājumu apjoms 2019. gada 1. pusgadā bija 31.2 mljrd. eiro (par 4.8% mazāk nekā 2018. gada 2. pusgadā).

10. attēls

Klientu nosūtītie un saņemtie pārrobežu maksājumi (apjoms mljrd. eiro)

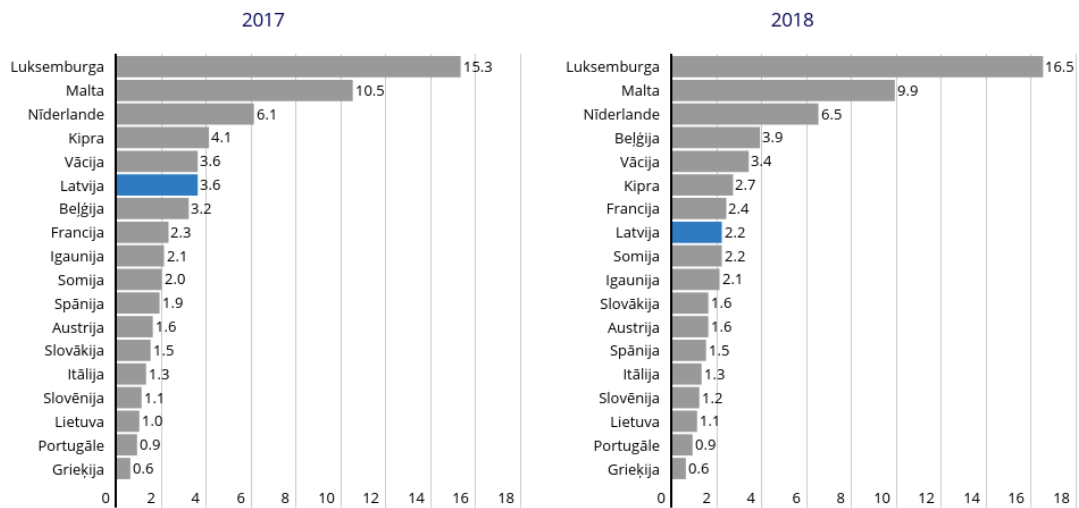

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Izmantojot Eiropas Centrālās bankas apkopotos centrālo banku sagatavotās maksājumu statistikas datus, veikts eiro zonas valstīs klientu nosūtīto pārrobežu maksājumu apjoma attiecības pret attiecīgās valsts IKP aprēķins 2017. un 2018. gadam (sk. 11. att.). Latvijā klientu visās valūtās nosūtīto pārrobežu maksājumu apjoma attiecība pret IKP samazinājās no 3.6 līdz 2.2 (tātad 2018. gadā klientu nosūtīto pārrobežu maksājumu apjoms bija 2.2 reizes lielāks nekā IKP). Savukārt Igaunijā šis rādītājs 2018. gadā salīdzinājumā ar 2017. gadu nemainījās (2.1), bet Lietuvā nedaudz pieauga (no 1.0 līdz 1.1). Lielākā klientu nosūtīto pārrobežu maksājumu apjoma attiecība pret IKP 2018. gadā bija Luksemburgā (16.5), Maltā (9.9), Nīderlandē (6.5), Beļģijā (3.9), Vācijā (3.4), Kiprā (2.7) un Francijā (2.4). Pārējās eiro zonas valstīs 2018. gadā šis rādītājs bija mazliet zemāks nekā Latvijā.

11. attēls

Klientu nosūtīto pārrobežu maksājumu attiecība pret IKP eiro zonas valstīs

Dati par pārrobežu maksājumu un IKP apjomu eiro zonas valstīs ņemti no Eiropas Centrālās bankas Statistisko datu noliktavas.